

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої
освіти**

сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра статистики та економетрії

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
(пост. п. від "27" "02" 2020 р.)

Ректор

А.А. Мазаракі

**МІЖНАРОДНА СТАТИСТИКА
/INTERNATIONAL STATISTICS**

РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE

освітній ступінь   доктор філософії

спеціальність   033 – Філософія
                          051 – Економіка
                          052 – Політологія
                          053 – Психологія
                          072 – Фінанси, банківська справа та страхування
                          073 – Менеджмент
                          075 – Маркетинг
                          076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
                          122 – Комп'ютерні науки
                          281 – Публічне управління та адміністрування
                          292 – Міжнародні економічні відносини

Київ 2020

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автор: Моторин Р.М., доктор екон. наук, професор,

Програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
статистики та економетрії 10 лютого 2020 р., протокол № 5.

Рецензент: Пирожков С.І., доктор екон. наук, професор,
академік НАН України
Мельник Т.М., доктор екон. наук, професор

МІЖНАРОДНА СТАТИСТИКА /INTERNATIONAL STATISTICS

РОБОЧА ПРОГРАМА COURSE OUTLINE

освітній ступінь	доктор філософії
спеціальність	033 – Філософія 051 – Економіка 052 – Політологія 053 – Психологія 072 – Фінанси, банківська справа та страхування 073 – Менеджмент 075 – Маркетинг 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність 122 – Комп'ютерні науки 281 – Публічне управління та адміністрування 292 – Міжнародні економічні відносини

Розділ 1. «Структура дисципліни та розподіл годин за темами (тематичний план)»

Назва теми	Кількість годин					Форми контролю знань
	Усього (годин/кредитів)	з них				
		Лекції	практичні (семінарські) заняття / МК	лабораторні заняття	Само-стійна робота	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Предмет міжнародної статистики	3	1	-	-	2	О
Тема 2. Сучасна глобальна система міжнародної статистики	3	1	-	-	2	О
Тема 3. Міжнародні класифікації та реєстри	8	2	-	-	6	О, ПЗ Т
Тема 4. Міжнародна система національних рахунків	18	4	4	-	10	О, ПЗ Т
Тема 5. Міжнародна демографічна і соціальна статистика	10	2	2	-	6	О, ПЗ
Тема 6. Міжнародна статистика сільського і лісового господарства	8	1	-	-	7	О, ПЗ
Тема 7. Міжнародна статистика промисловості	8	1	-	-	7	О, ПЗ
Тема 8. Статистика міжнародної торгівлі	8	1	2	-	5	О, ПЗ
Тема 9. Міжнародна статистика фінансів	8	1	2	-	5	О, ПЗ
Тема 10. Методологічні засади проведення міжнародних зіставлень	16	2	2	-	12	О, ПЗ Т
Разом	90/3	16	12	-	62	
<i>Підсумковий контроль знань - залік</i>						

Умовні позначення:

- О – опитування;
- ПЗ – перевірка завдань (реферату, творчого завдання);
- Т – тестування;

Розділ 2. «Тематика та зміст лекційних, практичних (семінарських), лабораторних занять, самостійної роботи»

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час аспіранта, год.
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - предмет та джерела виникнення міжнародної статистики; - теоретико-методологічні засади міжнародної статистики. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оперувати основними методами статистики. 	<p>Тема 1. Предмет міжнародної статистики План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет, метод та джерела виникнення міжнародної статистики. 2. Виникнення перших міжнародних статистичних організацій. 3. Створення засад міжнародної статистичної діяльності. <p><i>Література:</i> Основна: 1, 2, 4. Додаткова: 1.</p>	1
	<p>Самостійна робота аспіранта</p> <p><i>Вивчення, доповнення матеріалу лекції та підготовка доповідей на основі самостійного опрацювання літературних джерел:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Робота міжнародних статистичних конгресів. 2. Видагні вчені-статистики. 3. Внесок українських статистиків у створення та розвиток міжнародної статистики. 	2

<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - статистичні служби та статистичні підрозділи спеціалізованих агенцій ООН; - сучасні правові засади та рекомендації міжнародної статистики. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати рекомендації міжнародної статистики на практиці. 	<p>Тема 2. Сучасна глобальна система міжнародної статистики План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Створення та розвиток статистичних служб та статистичних підрозділів спеціалізованих агенцій ООН. 2. Сучасні правові засади та рекомендації міжнародної статистики 3. Створення сучасної глобальної системи планування та координації міжнародної статистичної діяльності. <p><i>Література:</i> Основна: 1. Додааткова: 1. Інтернет- ресурси: 2, 4, 6.</p>	<p>Самостійна робота аспіранта</p> <p><i>Підготовка реферативного повідомлення на тему:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Статистичні служби міжнародних організацій. 2. Характеристика національних статистичних служб розвинених країн світу. 3. База даних координації та планування міжнародної статистичної діяльності. 	<p>1</p> <p>2</p>
--	---	--	-------------------

<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - особливості побудови класифікацій у міжнародній статистиці; - основні міжнародні класифікації, класифікації ЄС та реєстри; - гармонізацію українських класифікацій зі світовими. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначати головний вид діяльності підприємств та організацій; - використовувати міжнародний досвід побудови статистичних реєстрів. 	<p>Тема 3. Міжнародні класифікації та реєстри План лекції</p> <p>Мета створення та основні завдання міжнародних статистичних класифікацій.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи побудови та кодування міжнародних класифікацій. 2. Основні міжнародні класифікації. 3. Поняття та методи гармонізації статистичних класифікацій. 5. Міжнародний досвід побудови системи статистичних реєстрів. <p><i>Література:</i> Основна: 1, 2. Додаткова: 3, 5. Інтернет- ресурси: 1, 5.</p> <p>Самостійна робота аспіранта</p> <p><i>Підготовка доповідей на основі самостійного опрацювання літературних джерел з питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні функціональні класифікації. 2. Міжнародні класифікації занять, професій та освіти. 3. Статистичні та адміністративні реєстри. 	2
		6

<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - інтегровані економічні рахунки та їх компоненти; - основні макроекономічні показники СНР(ВВП, ВНД та інші). <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - будувати основні інтегровані економічні рахунки(виробництва, утворення доходу та інші) 	<p>Тема 4. Міжнародна система національних рахунків. План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерела виникнення та етапи розвитку міжнародної системи національних рахунків. 2. Характеристика сучасної СНР ООН 2008. Система важливіших агрегатів СНР та їх визначення. 3. Інтегровані економічні рахунки та їх компоненти. 4. Особливості побудови рахунків поточних операцій, рахунків нагромадження, балансів активів та пасивів. <p><i>Література:</i> Основна: 1, 2. Додаткова: 1, 2. Інтернет- ресурси: 1, 2, 4, 5, 8, 9.</p>	4
<ul style="list-style-type: none"> - проводити аналіз макроекономічних показників та одержувати загальну картину економіки країни для прийняття відповідних рішень. 	<p>Самостійна робота аспіранта <i>Презентації з питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Національні особливості застосування СНР ООН. 2. Характеристика макроекономічних показників СНР. 3. Методологія створення національних рахунків: рахунки поточних операцій, рахунки нагромадження, баланси активів та пасивів, рахунок товарів та послуг, рахунок іншого світу. 4. Сателітні рахунки. 	10

	<p style="text-align: center;">Практичне заняття / семінар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні рахунки СНР. 2. Методи переоцінки ВВП у порівняльні ціни (<i>дискусія</i>). 3. Побудова національних рахунків товарів та послуг, виробництва, доходів, нагромадження. 4. Методика визначення балансууючої статті. 	2
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття / семінар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості побудови національних рахунків «іншого світу» та економічна інтерпретація показників. 2. Побудова сателітних рахунків (<i>дискусія</i>). 3. Побудова балансів активів та пасивів 	2

<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - базовий набір показників для включення до перепису населення; - показники статистики природного та механічного руху населення; - показники з статистики праці, життєвого рівня та здоров'я населення. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розраховувати показники природного та механічного руху населення; - проводити аналіз показників зайнятості та безробіття, заміщення та міграції робочої сили; - аналіз життєвого рівня та здоров'я населення в порівнянні з міжнародними стандартами; 	<p style="text-align: center;">Тема 5. Міжнародна демографічна і соціальна статистика</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародна статистика населення. Джерела даних про населення. 2. Міжнародні рекомендації щодо переписів населення, природного та механічного руху населення. 3. Рекомендації Міжнародної Організації Праці з статистики праці. 4. Статистичні показники зайнятості та безробіття, заміщення та міграції робочої сили. 5. Міжнародні статистичні стандарти життєвого рівня населення, запропоновані ООН. <p style="text-align: center;"><i>Список рекомендованих джерел:</i></p> <p>Основний: 1, 3, 4. Додатковий: 1. Інтернет-ресурси: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10</p>
---	--

	<p>Самостійна робота аспіранта <i>Презентації з питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Статистичні показники для включення до перепису населення. 2. Статистичне дослідження з неповної зайнятості. 3. Поняття неформального сектора економіки та визначення його обсягів за рекомендаціями міжнародних організацій. 4. Основні показники життєвого рівня та здоров'я населення. 5. Статистика доходів і витрат домогосподарств та їх розподіл. 6. Соціально-економічна диференціація населення за рівнем доходів та межі бідності. 7. Міжнародні статистичні стандарти з оцінки здоров'я. Статистика соціального страхування. 8. Міжнародні рекомендації з статистики освіти. 	6
	<p><i>Практичне заняття/семінар</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Статистична оцінка кількості та структури населення. 2. Статистичний аналіз природного руху населення. 3. Статистичний аналіз механічного руху населення 4. Розрахунок перспективної чисельності населення. 	2

<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систему показників міжнародної статистики сільського господарства. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - збирати та опрацювати дані про міжнародну статистику сільського господарства; - розраховувати показники міжнародної статистики сільського господарства, оцінювати стан і тенденції розвитку сільського господарства у світі. 	<p>Тема 6. Міжнародна статистика сільського та лісового господарства План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система показників міжнародної статистики сільського та лісового господарства. 2. Основні публікації з міжнародної статистики сільського господарства. 3. Міжнародні зіставлення продуктивності праці у сільському господарстві 4. Статистика лісового господарства. <p><i>Список рекомендованих джерел:</i></p> <p>Основний: 1. Додатковий: 1. Інтернет-ресурси: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9,10</p>	<p>Самостійна робота аспіранта <i>Презентації з питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості статистики сільського господарства в країнах — членах ЄС та в Україні. 2. Джерела інформації міжнародної статистики сільського господарства. 	<p>1</p> <p>7</p>
--	---	---	-------------------

<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систему показників міжнародної статистики промисловості. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - збирати та опрацьовувати дані про міжнародну статистику промисловості; - розраховувати показники міжнародної статистики промисловості; - оцінювати стан і тенденції розвитку промисловості у світі. 	<p style="text-align: center;">Тема 7. Міжнародна статистика промисловості</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система показників, джерела інформації й публікації міжнародної статистики промисловості. 2. Показники міжнародної статистики промисловості, які рекомендовано ООН з метою міжнародної зіставності. 3. Показники рівня промислового виробництва. 4. Індекси промислового виробництва. <p style="text-align: center;"><i>Список рекомендованих джерел:</i></p> <p>Основний: 1. Додатковий 1. Інтернет-ресурси: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10</p>	1
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота аспіранта</p> <p style="text-align: center;"><i>Презентації з питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Світова програма промислової статистики ООН. 2. Міжнародні порівняння показників результатів промислового виробництва. 	7

<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - показники міжнародної статистики торгівлі; - основні види цін, які застосовуються в міжнародній статистиці. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - збирати та опрацьовувати дані про міжнародну торгівлю, розраховувати її статистичні показники; - аналізувати абсолютні та відносні показники міжнародної торгівлі та оцінювати стан і тенденції її розвитку. 	<p>Тема 8. Статистика міжнародної торгівлі План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні завдання міжнародної статистики торгівлі. 2. Статистика міжнародної торгівлі товарами. 3. Статистика міжнародної торгівлі послугами. 4. Статистичне оцінювання стану і тенденцій розвитку міжнародної торгівлі. <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p>Основний: 1. Додатковий: 1. Інтернет-ресурси: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10</p>	<p style="text-align: center;">Самостійна робота аспіранта <i>Презентації з питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Публікації міжнародної статистики торгівлі. 2. Принципи статистичної організації збирання та опрацювання даних про міжнародну торгівлю. 3. Система статистичних показників міжнародної торгівлі. 4. Статистичне вивчення товарообороту між країнами. 5. Використання таблиць “Витраги-Випуск” для оцінки ланцюгів доданої вартості у міжнародній торгівлі. 	<p style="text-align: center;">1</p>
			<p style="text-align: center;">5</p>

	<p align="center">Практичне заняття/семінар</p> <ol style="list-style-type: none"> Обчислення основних показників статистики міжнародної торгівлі. Методологічні засади обчислення цін на експорт та імпорт товарів та послуг. Розрахунок індексів цін і фізичного обсягу експорту та імпорту товарів та послуг. 	2
<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систему показників міжнародної статистики фінансів. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - збирати та опрацьовувати дані про міжнародну статистику фінансів; - розраховувати показники міжнародної статистики фінансів, оцінювати стан і тенденції розвитку фінансів у світі. 	<p align="center">Тема 9. Міжнародна статистика фінансів</p> <p align="center">План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> Основи міжнародного стандарту в галузі статистики державних фінансів. Загальна характеристика міжнародного стандарту з грошово-кредитної статистики. Фінансова статистика. Статистика платіжного балансу. Методи розрахунку валютних курсів. <p align="center"><i>Список рекомендованих джерел:</i></p> <p>Основний: 1, 2, 3, 4. Додатковий: 1,2. Інтернет-ресурси: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9,10</p>	1

	<p>Самостійна робота аспіранта <i>Презентації з питань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Публікації міжнародної статистики фінансів. 2. Принципи організації збирання та опрацювання статистичних даних про міжнародні фінанси. 3. Статистичне оцінювання стану і тенденцій розвитку міжнародних фінансів. 4. Показники світового ринку валют і цінних паперів. 	5
	<p>Практичне заняття / семінар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обчислення основних показників міжнародної статистики фінансів. 2. Показники статистики платіжного балансу. 3. Методи розрахунку валютних курсів 	2

<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - методологію міжнародних зіставлень ВВП. Вмити: - зіставляти основні макроекономічні показники України з іншими країнами; - зіставляти показники конкурентоспроможності країн світу 	<p>Тема 10. Методологічні засади проведення міжнародних зіставлень План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи програми міжнародних зіставлень ООН. 2. Вимоги щодо міжнародних зіставлень. 3. Показники, що використовуються в Програмі міжнародних зіставлень ООН. 4. Методологія міжнародних зіставлень основних макроекономічних показників України в порівнянні з іншими країнами. <p><i>Література:</i> Основна: 1, 2. Додаткова: 1, 2. Інтернет- ресурси: 1, 2, 4, 5, 8, 9.</p>	
	<p style="text-align: center;">Самостійна робота аспіранта</p> <p><i>Індивідуальне завдання: Відповідно до спеціальності підготувати інформацію щодо використання міжнародних зіставлень основних макроекономічних показників</i></p>	12
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття/семінар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методологія багатовимірної статистичної оцінки конкурентоспроможності країни. 2. Системи міжнародних індикаторів економічного та соціального розвитку(<i>дискусія</i>). 3. Україна у системі міжнародної рейтингової оцінки конкурентоспроможності національної економіки(<i>дискусія</i>). 	2
Усього		90

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні джерела

1. Моторин Р.М. Міжнародна статистика. Організація та методологія: підручник / Р.М. Моторин. – К. : КНТЕУ, 2019. – 456 с.
2. International Debt Statistics 2020. / The World Bank 1818 H Street NW, Washington DC 20433
3. International Handbook of Research in Statistics Education. Editors: Ben-Zvi, Dani, Makar, Katie, Garfield, Joan (Eds.) Springer 2018.
4. International Encyclopedia of Statistical Science. Springer; 2011

Додаткові джерела

1. Міжнародна статистика: Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів./ Р.М. Моторин. - К.: КНТЕУ, 2017. – 62 с.
2. Моторина Т.М., Моторин Р.М. Національне рахівництво: навч. посіб. / Т.М. Моторина, Р.М., Моторин - К.: ЦУЛ, 2015. - 216 с.
3. Порядок ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2012 р. № 428.
4. Про зовнішньоекономічну діяльність. Закон України від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ.
5. Парфенцева Н. О. Міжнародні статистичні класифікації в Україні: Розвиток і впровадження: монографія / Н.О. Парфенцева. – К. : ВПД "Формат", 2009. – 600 с.

Список інтернет – ресурсів

1. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Статистичний комітет ООН. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://unstats.un.org/>
3. Міжнародна організація праці (МОП). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ilo.org/stat/>
4. - Міжнародний інститут статистики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://isi.cbs.nl/>
5. International Statistical Review. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://onlinelibrary.wiley.com/page/journal/17515823/homepage/ForAuthors.html>
6. Міждержавний статистичний комітет країн СНД. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cisstat.com/>

7. Міжнародний валютний фонд. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dsbb.imf.org/>
8. Організація економічного співробітництва і розвитку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd.org/>
9. Євростат. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/old-address-ec.htm>
10. Офіційний сайт Європейського Союзу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://europa.eu/>
11. ІНКОТЕРМС, Умови поставки товарів за офіційними правилами тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (ред. 2010 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kama-express.ru/incoterms>